

ANTON ŠTRUKELJ

Prizadevanje prof. dr. Antona Strleta za sveto teologijo

Božji služabnik Anton Strle je skoraj pol stoletja živel, molil in delal na teološki fakulteti v Ljubljani. S svojim Bogu posvečenim življenjem in neutrudnim služenjem Kristusovi Cerkvi je neizbrisno zaznamoval to ustanovo, našo »almo mater«. Ob njegovi 75-letnici je nadškof dr. Alojzij Šuštar pomenljivo zapisal: »Leta, ki so za prof. Strleta bolj ali manj hitro minevala, so bila izredno bogata, dobesedno življenje za druge in razdajanje v najrazličnejših oblikah: v dušnem pastirstvu, na prižnici in v spovednici, pri veroučnih urah in na predavanjih na Teološki fakulteti, v nešteto razpravah, člankih in pogovorih. ... Ne samo ljudje, učenci in sobratje prof. dr. Antona Strleta, in toliko drugih, ki so bili deležni njegovega duhovnega bogastva, njegove srčne dobrote in njegove pomoči iz vere, upanja in ljubezni, ampak tudi njegove knjige in njegovi spisi bodo še dolgo govorili o človeku, duhovniku, znanstveniku in pisatelju.«¹

1. *»Bog daj, da bi veliko napravili za sveto teologijo!«*

Anton Strle je v svojem pismu prof. dr. Francu Perku (dne 9. 9. 1980) takole opisal neko srečanje izpred 22 let: »Proti koncu junija 1958 je umrl dr. Franc Jerè. Dva ali tri dni pred njegovo smrtjo sem ga še zadnjič obiskal v njegovi sobi v 2. nadstropju ljubljanskega semenišča. ... Kar skoraj takoj, ko mi je dal izsušeno desnico, je rekel: 'Najrajši sem sam s svojim Bogom!' Nikoli nisem potem pozabil teh besed. Moj obisk je bil čisto kratek ... In pri slovesu je dr. Jerè

spet izrekel besede, ki so se mi neizbrisno vtisnile v spomin: 'Bog daj, da bi veliko napravili za sveto teologijo!' Ko so te besede padale izrazito in počasi, sem bil že pri vratih in sem jih odpiral. Solze so mi prišle v oči ... Kolikokrat so mi potem te zadnje Jeretove besede prihajale s takšno jasnostjo v spomin! 'Sveta teologija!' 'Sveta!' Ko sem pozneje bral pri Hansu Ursu von Balthasarju o 'klečeči teologiji', katere nikdar ne sme nadomestiti 'sedeča teologija', mi je bilo to globoko domače. Ko so mi prišle v roke čudne teološke razprave in knjige, ko so se mi kričeče vsiljevali nazori, ki so se oblekli v pisano in bleščeče perje modernosti, mi niti za trenutek niso mogli pridobiti duše in srca. Kakor da bi se vame zapičile oči izmozganega profesorja Jereta in kakor da mi z zadnjimi močmi kličejo njegove uvele, a tako žive ustnice, me je presunilo do globin: 'Bog daj, da bi veliko napravili za sveto teologijo!' 'Sveto teologijo!' Ne za zgolj možgansko, marveč sveto teologijo! Rajši nič kakor pa takšna teologija, kakršna se mi ponuja v tej kričeči knjigi! Rajši grem kamenje tolči kakor pa sprejemati in naprej prodajati takšno neevangeljsko žaganje! Ne, nikoli! – In če sem se čutil do kraja utrujenega in vsega naveličanega, kolikokrat mi je ob taki priliki spet prišla v ušesa beseda o 'sveti teologiji', za katero je vendar treba nekaj napraviti, vsaj nekaj! Napraviti nekaj ne za ideologijo, temveč za 'sveto teologijo', za 'sveto', ki edina more biti 'teologija v službi človeka' in njegovega odrešenja.² Za človeka, ne za abstrakcijo! Za človeka zato, ker za Boga. Prav zato za človeka, ker za Boga!«

2. Sveti teologi – steber Cerkve

Veliki teologi v zgodovini Cerkve so bili večinoma vsi tudi veliki dogmatiki. Bili so poklicni nosilci cerkvenega življenja s tem, da so v svojem življenju razodevali polnost cerkvenega nauka in v svojem nauku polnost cerkvenega življenja. Kot teologi so bili »stebri Cerkve« in »teološke eksistence«.

Prof. Strle je vedno deloval v dušnem pastirstvu in ohranjal živ čut za celoto. Nikoli se ni umikal v slonokoščeni stolp suhoparnih

abstrakcij, čeprav je bil kot pronicljiv duh spekulativno usmerjen. Znal je ustvarjati sintezo med znanstveno dogmatiko, ki jo je obravnaval v svojih učbenikih, in živo teologijo, ki se hrani pri izviri krščanskega razodetja. Vedel je, da se teološko razmišljanje začne in konča z molitvijo. Njegova teološka misel izvira iz poslušanja Boga in vodi k češčenju in molitvi.

Teologija brez molitve sploh ni mogoča. Če teologija ni molitev, potem ni uporabna. Sveti Bernard to jasno pove: »Brez molitve ni teologije.« Cerkevna teologija ne more biti nič drugega kakor pojasnjujoča meditacija o izpovedovanju vere pred svetom, da bi jo razumeli in napravili razumljivo tudi drugim. »Največ vedo o Bogu tisti, ki ljubijo. Njim mora teolog prisluhniti.« V resnici so samo svetniki pravi teologi. Za Strleta povsem velja čudovita beseda, ki jo je izrekel francoski dominikanec François-Marie L  thel: »Tous les saints sont théologiens, seul les saints sont théologiens« (Vsi svetniki so teologi, samo svetniki so teologi).³ Samo obstoj svetnikov, ki molijo in ki so prevzeti od Kristusovega Svetega Duha, more prepričati svet o resnici evangelija. Kako pravilno je to resnico uvidel in izrekel kardinal Henri de Lubac: »Puhli duhovi, ki niso molili in ki danes veljajo za svetilnike kulture, praviloma zbledijo po nekaj letih in jih nadomestijo drugi.«⁴

Glavno znamenje svetnikov, molivcev in pričevalcev, je pokor  cina Božjemu klicu. Bog jih kliče k posnemanju trpečega Kristusa. Teolog mora biti v hoji za Kristusom pripravljen z brezpogojno predanostjo izpri  evati Božjo resnico. Kolikokrat je prof. Strle izrekal odločilno vprašanje: »Teolog, ali si pripravljen umreti za Kristusom?« To je namreč resen primer kr  anskega pričevanja.⁵ Tudi Anton Strle spada »med ljudi, ki so svoje življenje zastavili za sijaj teologije – za pou  ivajo  i ogenj, med dvema no  ema, dvema prepadoma: molitvijo in pokor  cino.« Vsa njegova teologija izvira iz kontemplacije vere, iz poglobljanja v Kristusovo velikonočno skrivnost. Anton Strle hoče biti teolog samo zato, ker hoče biti apostol!⁶

3. Strletovo zorenje za sveto teologijo

Anton Strle je bil ves čas eshatološko naravnan. To potrjuje že izbira doktorske teze »Naravno hrepenenje po nadnaravnem smotru po nauku sv. Tomaža Akvinskega«. ⁷ V svoji prvi oporoki dne 1. 1. 1947 je Anton Strle zapisal: »Pogreb naj bo najpreprostejši. Rajši nimam prav nič slave, pa malo manj vic in več veselja pri Bogu.« Nekoč mi je na dvorišču fakultete, ko je odhajal na grad, rekel: »Jaz verujem v vice. Za nekaj časa bom šel v vice.« Sicer pa je znano, da je pogosto govoril: »Odhajam. Odhajam na Žale.« Pristna evangelijska pripravljenost, ker ne vemo ne ure ne dneva, ga je priganjala k še večji delavnosti.

Svojo predavateljsko dejavnost na teološki fakulteti je začel leta 1956 kot honorarni predavatelj za dogmatiko. A že leta 1957 je bil »zaradi vzbujanja verske nestrpnosti« obsojen na 6 mesecev, a pomiloščen na 2 meseca v Ljubljani. Kako je bilo dušnemu pastirju in profesorju pri srcu, razberemo iz njegovega dnevnika dne 20. 2. 1957: »Če bom moral spet v zapor, prepustim to Bogu. Morda Bog hoče od mene to za pokoro, ker je prostovoljno delam premalo. In kako silno je pokora potrebna! Saj duhovnik v svojem delu prihaja v stik z reko greha. Če sem se Bogu ponudil v žrtev – ah, kako slábo – ne bom jemal besede nazaj. Dokler sem na svobodi, mora biti moja askeza predvsem v discipliniranem delu. Morda sem v svoji samovoljnosti zdravju sam škodoval, da sedaj ne premorem ne toliko čutja in ne posta. Morda me hoče Bog očistiti tolikernih pogrškov in podzavestno posvetnih namenov, ki brodirajo v meni. Confido!« ⁸

V tem času je dr. Strle postal docent, nato izredni in redni profesor. Vmes je bil v dušnem pastirstvu kot duhovni pomočnik od 1959 do 1966 zaporedoma v Javorju pod Lj., v Dravljah in Preski, od 1966 naprej pri Sv. Trojici v Ljubljani. Kot profesor je stopil v pokoj z akad. l. 1985/1986. – Papež Pavel VI. ga je 18. 5. 1977 imenoval za svojega *častnega prelata*.

Od 1960 je bil prosinodalni eksaminator, od 1964 nadškofijski cenzor. Bil je član doktrinalne komisije pri Jugoslovanski škofovski

konferenci in član Mednarodne teološke komisije pri Svetem sedežu (od 1974 do 1979). Slovenska akademija znanosti in umetnosti ga je kot strokovnjaka vabila k sodelovanju že od 1964 dalje. L. 1970 pa je postal »terminološki svetovalec za religiozno izrazoslovje« pri Slovarju slovenskega knjižnega jezika, ki ga je pripravljala SAZU.

4. *Strletovo izgorevanje za sveto teologijo*

Naj vsaj okvirno navedem Strletova teološka in znanstvena dela. S skrajno osebno skromnostjo in neutrudnim delom je prof. Strle ustvaril skoraj nepregledno teološko delo. Seznam njegovih pisnih del je izredno obsežen. Razdeljen je v naslednje enote: A: 45 knjig in skript; B: 75 razprav; C: 65 raziskav in 110 člankov; D: 70 recenzij; E: 36 prevodov; F: 33 spremnih besed. Temu je treba dodati še veliko člankov, ki jih je objavljaval v Družini, katero je več let vestno urejal. Kot mentor je prof. Strle spremljal 100 diplomantov, 10 kandidatov za magisterij in 13 kandidatov za doktorat.⁹

Prof. Strle je napisal skripta, to je učbenike za naslednja področja dogmatične teologije: Zakramenti (veliko izdaj), Kristologija in soteriologija (veliko izdaj in več delov), Mariologija, Zakrament sv. zakona, Osnovne resnice o Kristusu in Mariji, Uvod v metodiko znanstvenega dela (več izdaj), Kristologija in soteriologija, Kristusova milost, Delovanje Svetega Duha po zakramentih, O skrivnosti Boga, Teološka antropologija (več izdaj), O veri, upanju in ljubezni, Kristologija in soteriologija (prenovljena in dopolnjena izdaja), Patrologija (Zahodni očetje), Odpustki, Skrivnost Boga, Vera Cerkve, Teološka antropologija II: Kristusova milost, Eshatologija (Smrt in večno življenje), Koncilski odloki 2. vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora, V tretje tisočletje z Marijo, Krščanska eksistenca. – Prof. Strle je včasih v enem letu izdal tudi pet ali šest svojih skript (recimo 1968 in 1971). Bogoslovci smo jih razmnoževali, zlagali in vezali. Avtor je tipkarici plačal njeno delo, nato pa besedilo podaril skriptarni in študentom. Leta 1977 je v tisku

izšla njegova knjiga »Skrivnost Boga«. V času njegove upokojitve so pri Družini izšle štiri zajetne knjige Strletovih Izbranih spisov: 1: Vem, komu sem veroval. Vera in razodetje (Lj. 1988), 2: Živo upanje. Velikonočna skrivnost. *Avtorjeva bibliografija* (Lj. 1990), 3: Božja slava – živi človek. Teološka antropologija (Lj. 1992), 4: Teologi za prihodnost (Lj. 1998).

Kot bogoslovni učitelj se je vedno poglobljal v Božje razodetje, ki ga živo izročilo in cerkveno učiteljstvo verodostojno uči, varuje in ohranja. Teološki traktati, ki jih je vedno znova posodabljal v svojih skriptih, so zares »temelj in steber resnice«, ki ga je zvesto predajal naprej kot »zdravi nauk« (sana doctrina) in tudi svoje učence spodbujal: »To premišljuj, v tem bodi ves« (Haec meditare in his esto) (1 Tim 4,15). Hkrati je seveda vedno budno spremljal najnovejše teološke publikacije po svetu in doma. Nova spoznanja je zlasti v številnih recenzijah in ocenah v Bogoslovnem vestniku sprti posredoval drugim. Bil je dosleden in načelen branitelj pravega nauka. Če in kadar je bilo potrebno, je pogumno izrazil svoje kritično stališče in opozarjal na nepravilnosti. Kadar se je oglasil v razpravi, je takoj opozoril na jedro vprašanja in jasno razločeval pleve od zrna. Pri tem je bil spoštljiv sogovornik.

Strletove *razprave* so res vrhunske, temeljite in zelo obsežne. *Pregledi* so zrcalo časa in dogajanj na teološkem področju doma in na tujem. Po navadi je del besedila kar prevedel ali vsebinsko povzel ter liste vstavil v knjigo. Veliko njegovih skrbnih zapiskov, prevodov, povzetkov, konceptov in komentarjev je ostalo v rokopisu.

Strletova izredna razgledanost je vidna tudi v njegovih številnih *člankih*. Spet odkrivamo njegovo izredno razgledanost. Posebno pozornost zasluži petdeset mojstrskih predstavitev Gospodovih in Marijinih praznikov v cerkvenem letu, objavljenih v *Letu svetnikov*. Tukaj je ves Strletov genij. V teh opisih je ves Strle: znanstvenik, oznanjevalec in svetnik! Strle pripominja, da je kot prvi v slovenščini napisal obsežno razpravo o Svetnikih in čiščenju svetnikov v prvem zvezku knjige »Leto svetnikov«. ¹⁰ Še prej pa je v pripravi na izdajo te knjige napisal obsežno razpravo v Bogoslovnem vestniku. ¹¹ Gospod Strle mi je vsako leto pred praznikom Vseh svetih izrekel

misel (zdaj že blaženega) kardinala J. H. Newmana: »Moja duša naj bo s svetniki!«¹²

Številne so Strletove *ocene in predstavitve* teoloških in duhovnih del iz tujih jezikov. Zelo pomembni so Strletovi *prevodi* cerkvenih dokumentov in drugih pomembnih spisov. Vsemu temu moramo dodati velikansko število zahtevnih teoloških spisov, ki jih je dr. Strle lektoriral z izjemno natančnostjo od črke do črke, od besede do besede. Kot škofijski cenzor je lektoriral številne knjige in revije, posebej pa je treba omeniti Katekizem katoliške Cerkve¹³ in Mednarodno katoliško revijo *Communio*. Anton Strle skoraj ni poznal počitnic, saj je tudi poleti pisal in prevajal. Vsak dan pa je redno hodil na grad in Golovec. Ob sobotah je počastil Marijo Pomočnico na Rakovniku. Vsak dan je zjutraj in zvečer hitel v cerkev Svete Trojice.

Ob pogledu na svoje delo je A. Strle zapisal: »Moram pa priznati, da niti od daleč nisem pričakoval, da mi bo – človeško gledano – Bog, neskončno dobri Bog, dal toliko svojega blagoslova! Ko mi je za zgodnjo očetovo smrtjo (ko nisem še hodil v šolo), umrla v 5. gimnaziji še mati, sem si izbral zavestno drugo Mater. Ta me je varovala tudi v najstrašnejših položajih večkrat naravnost čudovito.« – Strle se je ves izročil Jezusu po Mariji. V svoji oporoki, 12. marca 1974, je zapisal: »Po Marijinih rokah se vsega darujem Jezusu Kristusu, da bom potrpežljivo nosil svoj križ vse dni življenja – to je po vseh vodilih življenja moje zadnje vodilo.«¹⁴

5. Strletov pomen za sveto teologijo

Prof. Strle si je prizadeval za dosledno življenje po evangeliju. Kot zvest Kristusov učenec si je prizadeval hoditi po ozki in strmi poti, ki drži v življenje. Z askezo in odpovedovanjem samemu sebi ter z nesebičnem delom za Božje kraljestvo je stopal skozi ozka vrata. Vedno je iskal »le eno potrebno« (Lk 10,42). Kljub svojemu krhkemu zdravju je izgoreval v profesorskem in dušnopastirskem služenju. Sveto pismo je znal skoraj na pamet. »Veroval je, kar je bral; učil, kar je veroval, in živel po skrivnosti Kristusovega križa.«

Glede askeze prof. Strle jasno pravi: »Bistvo človekove svetosti obstoji v ljubezni, ne v samozataji in odpovedi. Toda ravno ljubezen je svetnike priganjala, da so se, posebno zavestno na začetku svoje poti k višji svetosti, veliko pokorili in zatajevali. Predvsem so svetniki seveda z junaško potrpežljivostjo in stanovitnostjo spolnjevali svoje dolžnosti in prenašali križe, ki jim jih je nalagala božja previdnost po življenjskih razmerah, v katerih so živeli.«¹⁵ V članku »Tudi teologija mora iti v šolo krščanske askeze« zagovarja potrebnost močne, zdrave, žive teologije. Ob tem poudarja, da so bile dobe visokega duhovnega življenja in dobe bogate teologije hkrati tudi dobe visoke splošne kulture. »Če naj bo to uresničeno, je vedno znova nujno potrebno *intelektualno, moralno in asketično očiščevanje*. Tudi teologija tega potrebuje – zlasti še asketičnega, ki je temelj za drugo. Le da gre tu res za *'krščansko askezo, kakršno zahteva hrepenenje po paruziji'*, po Kristusovem prihodu v slavi.«¹⁶ Te misli prof. Strle povzema po znanem konvertitu L. Bouyerju.

Prof. Strle je v vsem svojem oznanjevanju posebno poudarjal potrebnost spreobrnjenja. Spreobrnitev srca je bila zanj v središču. Le tako more človekov duh premagati tiste meje, ki mu zapirajo dostop k skrivnosti. Le tako more svoj pogled usmeriti na Kristusovo obličje. V članku »Spokornost – bistvena sestavina krščanskega življenja« je odločno zavrnil herezijo o »sladkem krščanskem življenju«. Na vprašanje: Zakaj je spokornost potrebna?, A. Strle odgovarja: »Čisto gotovo drži, da spokornost ni v krščanstvu prvo in največje. 'Spreobrnjenje' (metanoia), kakršno je Jezus zahteval od svojih učencev že takoj, ko je prvokrat oznanil, da se je približalo božje kraljestvo (Mr 1,15), ni povsem isto kakor 'spokornost'. Spreobrniti se pomeni spremeniti grešno pot, na katero je kdo stopil, in stopiti na pot, ki nam jo odpira Jezus. To je hoja za Kristusom, bistvena za veliko novo gibanje ter dinamiko, ki se je začela v Jezusu. Tu je prvo in največje, v nekem oziru edino – ljubezen ... Dovolj jasno je: spokornost je res bistvena sestavina krščanskega življenja. Brez tega – in brez resnega molitvenega duha, ki ga pa brez spokornosti sploh ni – postanemo spriena sol, ki ni za nič drugega več, kakor da se proč vrže in jo ljudje pohodijo. Spriena

sol! Ali ni to najboljša razlaga za vse tisto v Cerkvi, v družinah in v svetu, zaradi česar moramo biti žalostni?«¹⁷

Dr. A. Strle je do dna duše razumel, da se more teologija razvijati samo, če jo spremlja molitev, ki dojame Božjo navzočnost in se v pokorščini izroči Bogu. Zapustil nam je zgled resničnega teologa, ki v molitvi in premišljevanju zajema moč za apostolsko delovanje in pričevanje za Kristusa. Prof. Strleta se spominjamo kot moža vere in duhovnika, ki v pokorščini in v skritosti ni nikoli iskal osebne uveljavitve, marveč je vedno želel le večjo Božjo slavo. Bil je *cerkveni človek, anima ecclesiastica*. Bil je kakor plemenita oljka – po naravi suho in skromno, a trdoživo tisočletno drevo, ki preživi večino drugih, oljčno drevo, ki daje izdatno olje ne le za živilo in zdravilo, ampak tudi za zakramentalno prerodenje in posvečenje.

Prof. Strle je bil v sveti teologiji docela doma. Ne le s svojim osupljivim znanjem, ampak tudi z notranjim dojetanjem Božjih stvarnosti. Če bi prof. Strle objavljaval v kakšnem večjem svetovnem jeziku, bi se s svojim briljantnim poznavanjem klasične in sodobne teologije gotovo uvrstil med znamenite teologe 20. stoletja. A kaj zato! Anton Strle je svoji zadnji večji knjigi dal naslov »Teologi za prihodnost«. Ali ne spada v to častljivo družbo tudi on sam? Če bo po Božji volji dosegel čast oltarja, mu je zagotovljena vsa prihodnost med teologi za prihodnost, med svetimi teologi. Teološka fakulteta v Ljubljani bo z njim dobila našega, slovenskega zavetnika – poleg sv. Tomaža Akvinskega. S svojo molitvijo in dejavnostjo je že za časa svojega bivanja v Alojzijevišču posvečeval našo ustanovo. Kako jo podpira šele zdaj iz nebes! Tudi zavetnik dušnih pastirjev, sv. Janez Marija Vianney, veliki asket in spovednik, se veseli svojega slovenskega tovariša. Kaj pa bl. Lojze Grozde? Kako neizmerno se ga veseli. Saj vemo: *brez Strleta ne bi imeli bl. Grozdet!*¹⁸

6. Svetniki kot »živa, utelešena eksegeza Jezusa Kristusa«

Bl. Pavel VI. je apostolski spodbudi O evangelizaciji današnjega sveta zapisal znane besede: »Današnji človek raje posluša *pričevalce*

kakor pa učitelje ... Če pa posluša učitelje, jih zato, ker so *pričevalci*. Cerkev bo torej oznanjala svetu evangelij v prvi vrsti s svojim življenjem in s svojim vedenjem; se pravi, z živim pričevanjem zvestobe Gospodu Jezusu, s pričevanjem ubožstva in nenavezanosti ter svobode v razmerju do oblasti tega sveta, z eno besedo: z živim pričevanjem svetosti« (EN 41).¹⁹

Profesor Strle je označil svetnike kot »Kristusove priče pred svetom in kot dostop do razumevanja Kristusove skrivnosti. Svetniki so eksistenčni, bivanjski dokaz za to, da se je ta razlaga središčnega dejstva razodetja, namreč Jezusa Kristusa, izvršila skladno s stvarnostjo. Svetniki Cerkve so najbolj pomemben komentar k evangeliju; so utelešena razlaga učlovečene Božje Besede. Tako so svetniki zares dostop k Jezusu ... Morda manjka danes manj svetnikov kakor pa takih, ki bi imeli oko in uho za njihovo bivanje in njihovo oznanilo. Kjer namreč zvočnih valov slušni organ nič več ne sprejema, tam ti valovi ne dajo nikakršnega zvoka, kaj šele godbe ... Počasi prihajamo nazaj do tega, da tisti verniki, ki najjasneje živijo 'Credo' kristjanov, namreč tisti, ki so jih nekdanje imenovali 'svetnike' – pa naj bodo kanonizirani ali ne –, določajo veljavo in usodo Cerkve v današnjem in jutrišnjem svetu. Tem 'svetnikom' sploh ni treba, da bi bili v prvi vrsti izjemni liki ... Mnogokrat so tako neznatni, da se pozneje ljudje čudijo, ko tam zraste 'veliko drevo' ali 'poln klas', katerega izvora ni več mogoče zasledovati. Le ker je tukaj vstalo nekaj krščansko pristnega, je mogoče sklepati, da je moralo na tem mestu v zemljo pasti nekaj pristno krščanskega. In ta pristnost bo svetu dala veliko več kakor pa visoki stolpi hierarhije.«²⁰

Bl. John Henry Newman, ki ga je Strle zelo cenil in preučeval, je gotovo spadal med omenjene pristne kristjane. Svoj 5. univerzitetni govor, 22. januarja 1832, torej še v svoji anglikanski dobi, je v celoti posvetil takim kristjanom, njihovem »osebnemu vplivu kot sredstvu za širjenje razodete resnice«. Na čelo govora je dal svetopisemsko vrstico: »Iz slabosti so postali močni v boju« (Heb 11,34). Resnica Božjega razodetja je namreč še vedno naletela in bo zmeraj naletela na nasprotovanje, kakor je Jezus sam javno na-

povedal. In ne bo se širila ter ohranjala na svetu »ne z miselnimi sistemi ne s knjigami ne s filozofskim dokazovanjem, pa tudi ne s svetno močjo, marveč z osebnim vplivom ljudi, ki so pričevalci za resnico in obenem njeni živi zgledi ... Iz načel se ljudje lahko norčujejo, knjigam se lahko posmehujejo, na račun dobrih ljudi se lahko šalijo. Toda tisto, čemur se ni mogoče posmehovati, je navzočnost svetosti. Svetost v živi osebi, ki jo gledamo iz oči v oči – tega človek ne prenese in ne vzdrži, ne da bi ga premaknilo ... Privlačnost, ki izhaja iz svetosti, ki se sama sebe ne zaveda, pa ima v sebi moč, ki se ji ni mogoče ustavljati. Takšna svetost prepriča slabotnega, boječega človeka, omahljivca in iskatelja; pridobi si simpatijo in predanost pri vseh tistih, ki so nekoliko dobro misleči ... Nekaj z milostjo visoko obdarovanih ljudi bo rešilo svet za prihodnja stoletja.«²¹

Sklep: »Tega suhega človeka je stik z Bogom povsem prežél«

Anton Strle je v sluhu svetosti odšel v Očetovo hišo, 20. oktobra 2003. Kakor bl. John Henry Newman je stopil *»Iz senc in podob v resnico«* (*»Ex umbris et imaginibus ad veritatem«*).²² Strle je bil tako zvesto in junaško poslušen vodstvu »blage luči«, da se je lani zanj začel škofijski postopek za razglasitev za blaženega. Očitno je tudi na teološki fakulteti mogoče postati svetnik!

Strletovo izjemno osebnost čudovito opiše kardinal Joseph Ratzinger, zaslužni papež Benedikt XVI. Takole pravi: »Profesorja Strleta sem smel spoznati leta 1974, ko smo se shajali člani Mednarodne teološke komisije. Mislim, da morem reči, da je srečanje z njim pri vseh članih te skupnosti tridesetih učenjakov iz najrazličnejših dežel sveta zapustilo velik vtis. Profesor Strle je sicer vedno ostajal skromno v ozadju; hotel se je učiti in spregovoriti samo tedaj, ko je imel povedati kaj zares svojega, česar drugi niso videli. A prav ta skromnost, da sam stopa v ozadje in daje prednost edinole boljšemu spoznanju resnice, je pritegnila pozornost nanj. Iz njegove ponižne in dobrotljive osebnosti je izhajala velika not-

ranja svetloba; čutili smo, da je tega suhega človeka stik z Bogom povsem prežal. Tudi če je bilo mogoče na njem videti globoko asketsko življenje, je ta askeza govorila o tistem pozitivnem: o notranji bližini do Gospoda, ki je vse drugo postavljala na drugotno mesto. To življenje in mišljenje v občestvu s Kristusom je dajalo profesorju Strletu tisto moč presoje in tisto zmožnost razločevanja, ki ne moreta izhajati iz gole učenosti. Imel je oster čut za to, kaj je pravilno in kaj zgrešeno, kaj vero očičuje in ji daje rast in kaj jo ruši; znal je – z eno besedo – razločevati duhove, in zaradi tega je bila njegova sodba dragocena in tehtna.«²³

Opombe

¹ Alojzij Šuštar, Spremnna beseda v: Anton Strle, Živo upanje. Velikonočna skrivnost, Ljubljana 1990, 5–6.

² Morda je mišljena knjiga: Vekoslav Grmič, Jože Rajhman, Teologija v službi človeka. Teološki pogledi na družbo, Katoliški dom prosvete, Tinje, 1975.

³ Pater François-Marie Léthel OCarm: »Tous les saints sont théologiens – seul les saints sont théologiens« je prvi stavek v njegovi knjigi: Connaitre l'amour du Christ qui surpasse toute connaissance. La théologie des saints, Venasque 1989.

⁴ Henri de Lubac, Ein Zeuge Christi in der Welt. Hans Urs von Balthasar, v: Communio 4 (1975) 390–409. V ostalem je povzeto po: A. Štrukelj, Klečeča teologija, Ljubljana 2000, 13–26.

⁵ Hans Urs von Balthasar o »krščanskem stanu« kot »resnem primeru« Cerkve današnjega časa, v: BV 39 (1979) 105–110.

⁶ Besede H. de Lubaca nav. Štrukelj, Klečeča teologija, Ljubljana 2000, 26.

⁷ Ljubljana 1944 (delni natis).

⁸ Strletov zapis z dne 20.2.1957. – A. Strle je bil 26. 7. 1947 aretiran in po dvomesečnem preiskovalnem zaporu v Novem mestu 1. 9. obsojen na pet let strogega zapora in 3 leta izgube državljskih pravic. Zapor je prestajal malo nad 1 mesec v Novem mestu, potem skoraj 2 leti v Ljubljani, nad eno leto in pol v Mariboru, zopet nekaj tednov v Novem mestu, potem pa je bil na delu v bližini Ljubljane (Žale in Medvode). Na svobodo izpuščen 26. 7. 1952; omejitve državljskih pravic je potekla 26. 7. 1955. – Glede nečloveških razmer v mariborskem zaporu je navedel naslednjo izjavo: »Tedaj jetnik dr. St. Žakelj (zdaj že rajni lazarist) je vpričo upravnika, političnega komisarja in nekakšnega revizorja izrekel drzno trditev: 'Šel sem skozi zapore (ali nekoliko drugače!) pri ustaših, pri ss-ovcih in pri Italijanih, vendar ni bilo nikjer tako nečloveškega ravnanja kakor tukaj v Mariboru.'« (A. Strle, Pričevanje o p. Marijanu Valenčaku OFM, Ljubljana, 31. 3. 2000).

⁹ Anton Strle, Bibliografija, v: isti, Živo upanje, 379–407 (sestavil A. Štrukelj).

¹⁰ Svetniki in češčenje svetnikov, v: Leto svetnikov I, Ljubljana 1968, str.13–58. – Delni ponatis v drugi izdaji: MD Celje 1999, str. 26–61.

¹¹ Anton Strle, Svetost, svetniki in češčenje svetnikov (Ob pripravah na izdajo knjige »Leto svetnikov«), v: BV 27 (1967) 233–254.

¹² Anton Strle, Teologi za prihodnost, Ljubljana 1998, 238.

- ¹³ Katekizem katoliške Cerkve, Slovenska škofovska konferenca, Ljubljana 1993.
- ¹⁴ Sv. Ludvik Marija Grignon de Montfort, Popolna podaritev samega sebe Kristusu po Mariji, Kartuzija Pleterje 1980, 144. – Glej Andrej Lažeta, Božji služabnik Anton Strle, v: *Communio* 24 (2004) 188–199.
- ¹⁵ A. Strle, Svetniki in češčenje svetnikov, v: *Leto svetnikov* 1, MD Celje ²1999, 33.
- ¹⁶ Anton Strle, Tudi teologija mora iti v šolo krščanske askeze, v: *BV* 36(1976)115–124, tu 124. Ponatis v: *Teologi za prihodnost*, Ljubljana 1998, 63–74, tu 74.
- ¹⁷ Anton Strle, Spokornost – bistvena sestavina krščanskega življenje, v: *CSS* 11 (1977) 34–36.
- ¹⁸ Anton Štrukelj, Strletova knjiga o Lojzetu Grozdetu, v: *Communio* 20 (2010) 207–211. Nemška knjiga Gerold Schmid: *Junger Held der neuen Zeit. Der Blutzeuge Christi Alois Grozde aus Slowenien (1923–1943). Ein Opfer des gottlosen Kommunismus*. Rex Verlag, Luzern 1950, strani 191. Na str. 190 piše, da je bil Strle obsojen in da je v zaporu 1948 umrl: »Na žalost tudi ta goreči duhovnik ni več med živimi. Preveč očitno je govoril o žrtvi komunizma... Bil je obsojen na pet let zapora. Že leta 1948 je umrl kot žrtev OZNE – menda zaradi pljučnice.« (Tako je avtorju povedal Ciril Lavrič, kar je aprila 1995 sam priznal dr. M. Smoliku).
- ¹⁹ Pavel VI., ap. spodbuda »O evangelizaciji današnjega sveta« (Evangelii nuntiandi), Ljubljana 1976, 59 str. A. Strle soprevajalec.
- ²⁰ Anton Strle, Svetniki kot dostop do razumevanja Kristusove skrivnosti, v: *BV* 39 (1979) 498–508. Ponatis v: *Vem, komu sem veroval. Vera in razodetje*, IS 1, Ljubljana 1988, 149–162. Ponatis v: *Communio* 22 (2012) 193–206, tu 194–197.
- ²¹ N. d. v: *Communio* 22 (2012) 202.
- ²² Anton Strle, *Teologi za prihodnost*, Ljubljana 1998, 256s.
- ²³ Kardinal Joseph Ratzinger, *Spremna beseda* v: Anton Strle, *Božja slava – živi človek. Teološka antropologija*, Ljubljana 1992, 5–6 nemško (7–8 slovensko).